Història de l'art

Època medieval

Solucions · 16 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2. Art: forma i funció

[4 punts en total]

OPCIÓ A. La mesquita de Còrdova

a)

La resposta també pot ser múltiple. Consignem els elements arquitectònics més evidents: minaret, pati, cobertes de les naus, cimbori, mihrab, església o catedral, arcbotants, arcs de mig punt i de ferradura, campanar, etc.

[4 × 0,25 = 1 punt]

b)

També hi ha més de dues funcions. En consignem algunes: mesquita (edifici religiós musulmà), església o catedral (temple cristià), conjunt arquitectònic d'interès turístic, etc.

[2 × 0,5 = 1 punt]

c)

En consignem alguns:

- Absència de representacions de figures humanes.
- Preferència per la decoració geomètrica i la cal·ligràfica, també pels elements vegetals i els motius d'arabesc.
- Ús de l'arc de ferradura.
- Ús de mosaics i de relleus de guix (guixeries).
- L'arquitectura incorpora elements propis del culte musulmà: minaret o mihrab.

[4 × 0,25 = 1 punt]

d)

Conceptes adequats: exotisme, arquitectura islàmica, personatges de la cultura islàmica, interiors i objectes característics, varietat i riquesa cromàtica, etc.

De rerefons, hi ha la influència del Romanticisme: l'atracció cap a l'altre, la fascinació pels viatges, etc.

[0,75 per la capacitat d'observació + 0,25 per l'argumentació coherent i cohesionada = 1 punt]

2. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 4 (Opció A)

Exercici 4. Art. Espai, natura i ciutat

[2 punts en total]

OPCIÓ A

a)

[0,75 punts]

[sabers de la matèria]

- A Barcelona. MNAC. Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- Maiestas Domini i Tetrafomorf.

[0,35 + 0,35 = 0'75 punts]

b)

[0,75 punts]

Criteris:

- Va augmentar l'afluència de turisme
- Creació de nous establiments dedicats al turisme.
- Millora de la situació econòmica per als habitants del lloc.
- Recuperar virtualment un patrimoni propi.

[2 arguments correctes: 0,25 + 0,25 = 0,50 punts]

Coherència en l'argumentació

[0,25 punts]

c)

[0,5 punts]

Criteris:

- El mapping aporta un valor de restituir les imatges al seu indret.
- Reviure com devia ser l'interior amb les pintures al seu emplaçament original.
- L'original disposa l'afegit de l'obra de la mà de l'artista. Una idea d'àuria.

[0,25 punts]

Coherència en l'argumentació:

[0,25 punts]

3. PAU 2025 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 4 (Opció A)

Exercici 4. Art. Espai, natura i ciutat

[2 punts en total]

OPCIÓ A

[Sabers de la matèria]

- Cal que els quatre conceptes clau de l'art medieval català siguin correctes i adients a les imatges seleccionades.

[1 punt]

Explicació coherent i ordenada, adaptada a la finalitat de l'exercici: bàsica (0,25), correcta (0,50), notable (0,75), excel·lent (1).

[1 punt]

Exercici 2. Art. Forma i funció

[4 punts en total]

OPCIÓ A. Catedral de Santiago de Compostel·la

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural específic. [1 punt]

Datació:

- Cap al 1100 [s'admet la resposta *segle XII*]. Consagració 1211.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Sistema econòmic feudal.
- Relativa estabilitat política a Europa gràcies a la revolució feudal i l'inici del desenvolupament econòmic a les ciutats.
- Presència i participació de l'Església en aspectes polítics, socials, econòmics...
- La gran època dels monacats (benedictins i cistercencs). Construcció de grans abadies (Cluny, Ripoll, Montserrat...).
- Època dels comtats catalans.
- Diego Gelmírez, arquebisbe de Santiago de Compostel·la, i promotor de l'obra.

[4 × 0,20 punts]

b) Exposeu, com a mínim, cinc característiques formals o estructurals de l'obra que determinen l'estil artístic al qual pertany i indiqueu-ne el nom. [1,50 punts]

Característiques

- Planta de creu llatina amb tres naus, un gran creuer i capçalera amb girola i cinc capelles radials o absidioles.
- Presència d'un cimbori poligonal al creuer.
- Tots els arcs, formers i faixons, són de mig punt (semicirculars).
- La nau central, més alta que les laterals, és coberta amb volta de canó, mentre que les laterals es cobreixen amb voltes d'aresta.
- Tribuna amb arcs de mig punt de la mateixa amplada que els inferiors i que emmarquen dos arcs geminats.
- La nau central no és il·luminada directament (manca de claristori).

[5 × 0,25 punts]

Estil:

- Romànic. Església representativa de les grans catedrals del romànic. I, també, de les esglésies de pelegrinatge.

[0,25 punts]

c) Expliqueu quina era la funció de l'obra i com s'integra a les vies de pelegrinatge. [1 punt]

Edifici destinat al culte cristià. El temple està dedicat a Santiago o sant Jaume el Major, un dels apòstols, i màrtir. D'acord amb la llegenda, havia intentat evangelitzar Hispània. Veneració de les relíquies d'aquest apòstol de Crist.

[0,50 punts]

És el final, és a dir, l'objectiu d'un dels camins de pelegrinatge més important de l'edat mitjana, com els que conduïen a Roma (tombes de sant Pere i sant Pau) o Jerusalem (Sant Sepulcre i altres llocs sagrats). Quatre vies travessaven tot França i entraven a la península Ibèrica per arribar fins a la veneració del cos de l'apòstol. Eren vies per on circulaven les novetats artístiques, així com els mestres i artesans.

[0,50 punts]

d) Esmenteu dues obres representatives de les arts visuals del mateix estil (poden ser una pintura i una escultura, dues pintures o dues escultures). [0,50 punts]

Sant Climent de Taüll, Santa Maria de Taüll, brodat de la Creació, pintures del panteó de los Reyes de San Isidoro de Lleó, pòrtic de Moissac, pòrtic de Vézelay... [Les respostes són infinites. Cal valorar les respostes correctes, encara que no constin en aquesta enumeració.]

[2 × 25 punts]

EXERCICI 4

La mesquita de Còrdova.

a. Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent. [1 punt]

Datació: 785-788 (inici amb Abderraman I), ampliada en diverses etapes al llarg del segle IX i X (833, 855, 962, 966, 987).

- També s'admet les respostes següents: segle VIII amb modificacions posteriors, segle VIII i les ampliacions amb els noms dels regnats.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Mahoma (571-632) i la fundació de l'islam.
- Hègira i expansió de l'islam amb l'establiment de la capital a Damasc.
- 711: invasió islàmica de la península Ibèrica en època visigoda.
- Establiment d'al-Àndalus i inici de la reconquesta cristiana.
- Tres etapes de la presència islàmica a la península Ibèrica:
    - Època omeia i califal (755-1030).
    - Època almohade (1153-1212).
    - Època nassarita (1238-1492).
- La mesquita de Còrdova va ser construïda en temps d'Abderraman I, un cop la ciutat fou escollida com a capital del califat. Es va erigir al terreny que havia ocupat l'església visigoda de Sant Vicenç.
- Període del califat independent de Còrdova respecte de Damasc.

[4 ítems correctes: 0,80 punts]

b. Digueu a quin estil pertany aquesta obra i esmenteu tres característiques de la pintura romànica. [1 punt]

Estil: hispanomusulmà.

- Es poden fer constar influències: art romà, art bizantí o art visigot.

[0,25 punts]

- Colors plans.
- Linealitat en la resolució de les figures.
- Hieratisme en l'expressió. Ulls ametllats i expressions estereotipades.
- Esquematisme compositiu (simetria).
- Absència de perspectiva lineal.
- Predomini de la temàtica religiosa: bíblica i hagiogràfica.
- Pràctica en diferents suports: fusta, mur o pergamí.

[3 ítems: 0,25 punts × 3]

c. Comenteu cinc característiques tècniques, formals o constructives de la mesquita de Còrdova. [1 punt]

- Edifici de planta rectangular dividit en dues parts (coberta i descoberta) i envoltat per un mur perimetral on hi ha diverses portes que donen accés a l'interior, sense destacar una façana principal.
- A l'exterior s'identifiquen els contraforts i els merlets.
- La part descoberta és un pati de tarongers amb el minaret i fonts rituals.
- La sala d'oració és dividida en nombroses naus per mitjà de columnes amb dues fileres d'arcs sobreposats de mig punt i de ferradura, que venen caracteritzats pel bicromatisme (blanc i vermell).
- A l'interior, l'efecte resultant se sol associar amb un bosc de columnes.
- Aprofitament d'elements arquitectònics i escultòrics d'èpoques anteriors (romana i visigoda): fusts i capitells.
- Ampliació amb vuit naus que se sumen a les existents.
- Al final de la nau central hi ha el mihrab, l'espai de major importància ritual, i de rellevància també arquitectònica a través de les cúpules amb arcs entrecreuats.
- Ús de materials constructius econòmics.

- Treball decoratiu amb estucs i ceràmiques amb motius geomètrics, cal·ligràfics o arabescos.
- Absència de figuració.
- Influència de l'art romà, visigot i bizantí.

[0,20 punts × 5]

d. Expliqueu la funció originària que tenia aquest edifici a partir dels seus elements simbòlics i litúrgics. [1 punt]

- La mesquita és l'edifici de culte de la religió islàmica, on els fidels adoren Al·là.
- Al centre, avui s'hi emplaça la catedral de Còrdova, erigida després de 1523, la construcció de la qual va permetre la pervivència d'aquest espectacular edifici fins a l'actualitat

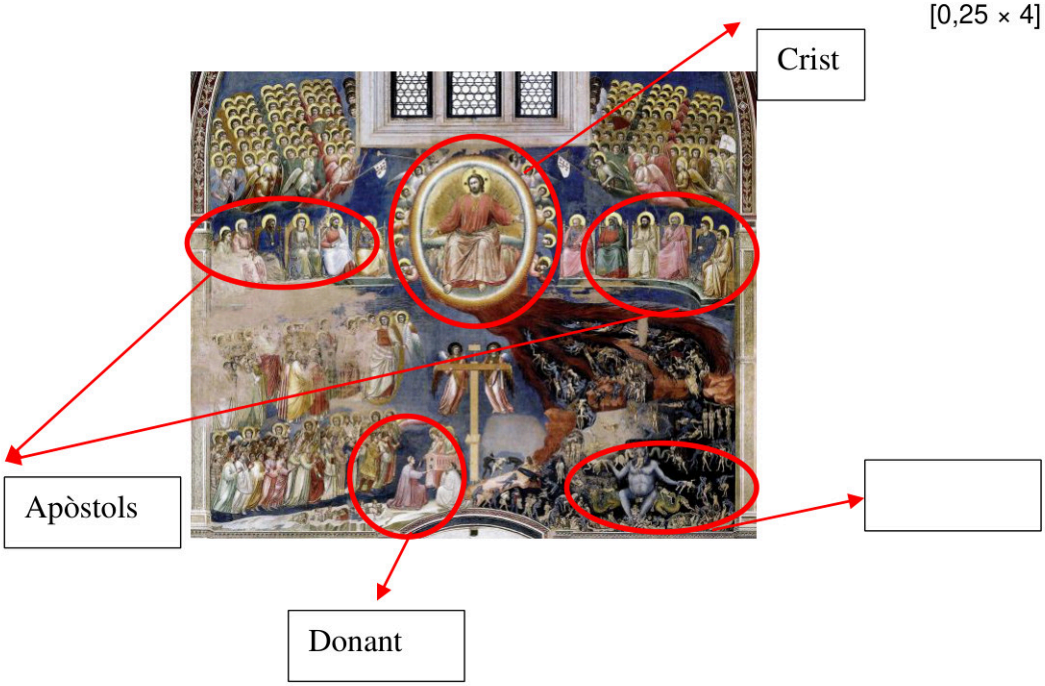
[0,50 punts]

- Un dels murs és orientat a la Meca, com indiquen els preceptes de la religió islàmica.
- El mihrab s'orienta a Damasc.
- La maqsura, al seu davant, està reservat a les autoritats.
- Altres espais amb funció i denominació específica són hàram (sala oració), pati (*sahn*), fonts rituals per a les ablucions (*sabil*) o minaret (torre des d'on es crida a la pregària).

[0,50 punts]

e. Observeu el *Judici final* de la capella dels Scrovegni o de l'Arena (Pàdua) i senyaleu en la imatge, mitjançant fletxes o números, els elements següents. [1 punt]

[0,25 × 4]

1. Apòstols 2. Donant 3. Infern 4. Crist

6. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4

EXERCICI 4

Majestat Batlló

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

- Datació: mitjan segle XII [s'admet: dècades centrals del segle XII].

[0,20 punts]

- Feudalisme.
- Distribució jeràrquica de la societat.
- Societat teocèntrica.
- Economia agrària basada en la propietat de la terra.
- Món del monaquisme: Cluny i Cister.
- Rutes de peregrinació.

[0,20 x 4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany i esmenteu tres característiques de la pintura gòtica.

[1 punt]

- Romànic

[0,25 punts]

- Generalització de la pintura sobre taula (a Itàlia hi roman el fresc).
- Inici de la pintura a l'oli als Països Baixos (Flandes).
- Pintura als còdexs (miniatura).
- Pintura als vitralls.
- Temàtica bíblica i importància de l'hagiografia.
- Gèneres profans: retrat.
- Predomini del dibuix sobre el color.

- Fons daurats en pa d'or.
- Recerca del naturalisme (proporcions, gestualitat, expressió facial).
- Successió d'estils: gòtic lineal, gòtic italianitzant, internacional o cortesà, flamenc.

[3 ítems: 0,25 punts x 3]

c) Analitzeu cinc característiques tècniques, formals o compositives d'aquesta obra.

[1 punt]

- Talla de fusta de xiprer.
- Policromia amb la tècnica del tremp.
- Escultura exempta treballada amb la tècnica de la talla.
- Unifacialitat.
- Frontalitat, hieratisme, simetria.
- Naturalisme del cap inclinat.
- Inexpressivitat facial i corporal.
- Rigidesa compositiva.
- Vestit amb túnica.
- Policromia amb tons vius i contrastats.
- Geometrització en el treball dels plecs de la túnica.
- Ulls oberts.

[0,20 punts x 5]

d) Expliqueu el tema, el significat i la funció de l'obra.

[1 punt]

Temàtica:

- Religiosa.
- Crist en majestat (iconografia).

[0,25 punts]

Significat

- És la imatge de Crist triomfant, que representa la victòria de Crist sobre la mort, davant del Crist sofrent representat nu i clavat a la creu.

[0,50 punts]

Funció:

- Funció litúrgica / devota

[0,25 punts]

e) Escriviu a les caselles de la dreta el terme al qual fa referència cada definició.

[1 punt]

Definició	Terme
Construcció de planta quadrada o octogonal que s'alça damunt el creuer d'una església perquè hi entri llum.	**Cimbori**
Marc en forma el·líptica que engloba una figura sagrada a la qual es vol donar un relleu especial.	**Màndorla**
Tècnica pictòrica en què, entre altres substàncies, s'utilitza el rovell d'ou com a aglutinant.	**Tremp**
Concepció artística partidària de no deixar cap espai sense treballar ni decorar.	**Horror vacui**

[0,25 x 4 punts]

7. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 4

EXERCICI 4

ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ DE CARDONA

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

- Datació: 1019 - 1040 [s'admet: primera meitat del segle XI; segon quart del segle XI; primer terç del segle XI]

[0,20 punts]

- Teocentrisme.
- Societat estamental basada en el vassallatge i la servitud.
- Sistema econòmic del feudalisme.
- Període dels comtats catalans estructurats a l'entorn del casal de Barcelona.
- Expansió dels ordres monàstics: benedictins...
- Influència cultural i artística a través de les vies de peregrinació (a través del culte a les relíquies).
- Època històrica a Catalunya de l'abat Oliba.
- Escriptura en llatí, però comencen a aparèixer els primers documents literaris en llengües romàniques (català).

[0,20 x 4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany aquesta obra i esmenteu tres obres figuratives del mateix estil.

[1 punt]

- romànic / romànic llombard / primer romànic (Puig i Cadafalch).

[0,25 punts]

- La llista podria ser infinita, però en consignem algunes:
    - Brodat de la creació, Majestat Batlló, frontal de Sorigarola, frontal dels arcàngels...

[3 ítems: 0,25 punts x 3]

c) Expliqueu cinc característiques formals, tècniques o estructurals d'aquesta obra.

[1 punt]

- Es tracta d'una construcció sòbria, massissa... a l'interior d'una fortalesa.
- És de planta basilical dividida en tres naus, molt més alta la central.
- És precedida per un nàrtex o pòrtic.
- El transsepte gairebé no sobresurt en planta.
- El presbiteri està compost per tres absis, el central força més llarg.
- A sota el presbiteri hi ha una cripta, semisoterrada, on es custodiaven les relíquies
- Els arcs formers i faixons són tots d'arc de mig punt.
- Cada tram de la nau central es resol a les naus laterals amb tres voltes d'aresta.
- La nau central es cobreix amb una volta de canó continuada, reforçada pels arcs faixons que es perllonguen fins a terra adossats als pilars.
- Exterior de l'església és decorat amb lesenes o faixes llombardes.
- Obertures de finestres a l'absis i a la part superior dels murs de la nau.

[0,20 punts x 5]

---

d) Expliqueu quina era la funció originària de l'edifici i quin n'és l'ús actual.

[1 punt]

- Era l'església del castell de Cardona, per tant acomplia funcions litúrgiques i devotes. Estava dins el recinte murat del castell, que protegia la riquesa de les mines de sal
- Després d'haver estat parròquia va acollir una canònica augustiana, que es va mantenir fins a la supressió de les mateixes en època de Felip II.

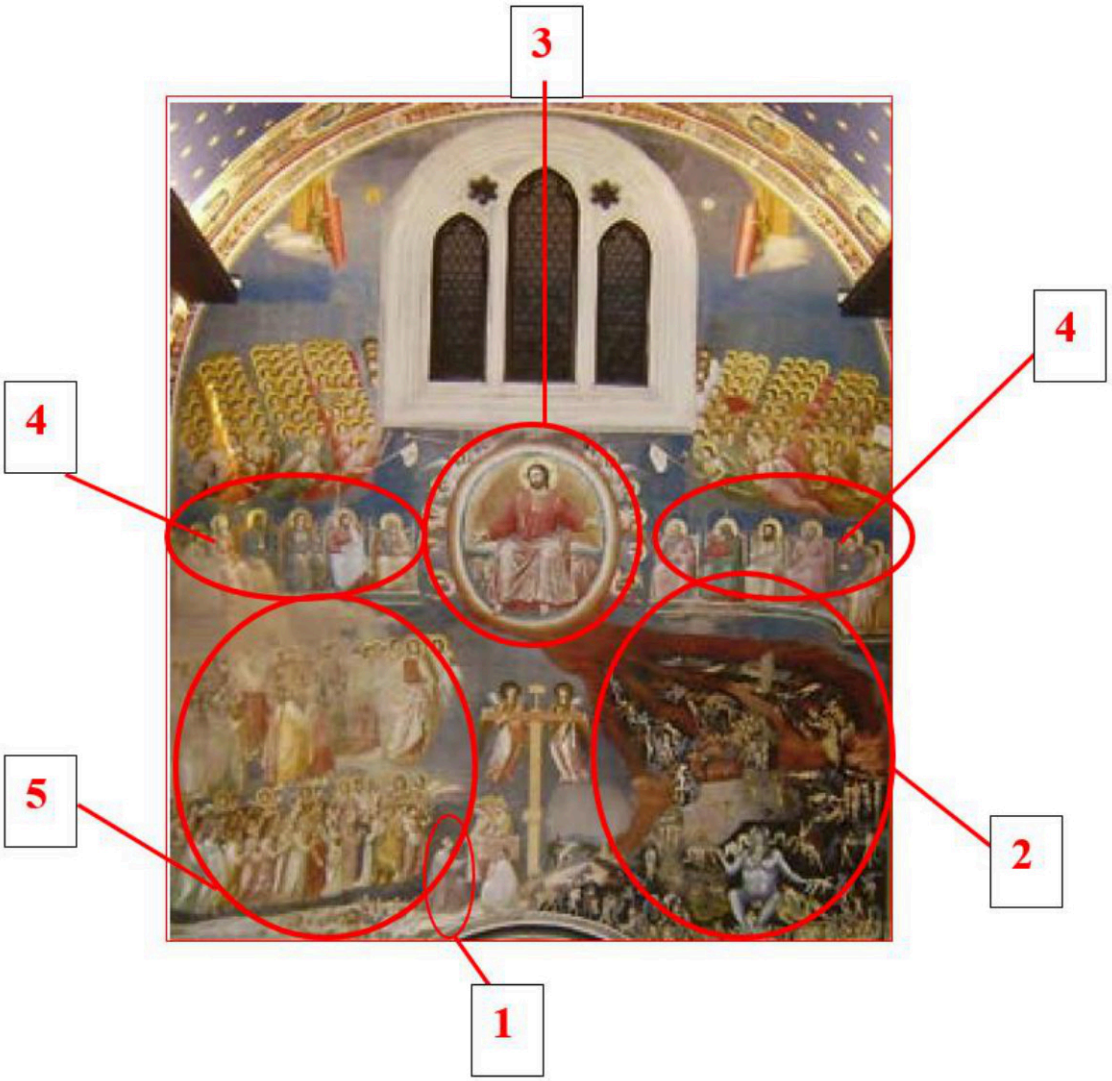
[0,50 punts]

- Va viure episodis significatius durant la Guerra de Successió, darrer bastió anti-borbònic.
- Convertida en caserna militar, avui està força restaurada i és una visita turística.
- Ha estat seu de múltiples rodatges cinematogràfics.

[0,50 punts]

e) Senyaleu en la imatge, mitjançant fletxes o números, els motius iconogràfics de la llista següent:.

[1 punt]

[0,25 x 4 punts]

8. PAU 2022 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 4

EXERCICI 4

Pintures de la capella dels Scrovegni o de l'Arena, de Giotto de Bondone

[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- 1304-1306 [s'admet principis del segle XIV o primera meitat del segle XIV].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Croades i peregrinacions van reactivar les rutes de comerç marítim i terrestre.
- Desenvolupament dels ordes mendicants (franciscans i dominicans) i fundació de les universitats.
- Desenvolupament urbanístic de les ciutats italianes i del nord d'Europa.
- El sector terciari comença a ocupar llocs de rellevància política local.
- L'inici de l'humanisme a Itàlia.
- Giotto: formació i trajectòria artística. Representant del primer estil florentí.

[4 ítems correctes, màxima puntuació: 0,80 punts]

b)

[1 punt]

Estil: Gòtic. Gòtic lineal. Gòtic italianitzant. Trecento.

[0,25 punts]

Tipologies de l'arquitectura gòtica:

- Llotja
- Catedral
- Convent de mendicants: franciscans / dominicans
- Palau
- Pont

[3 ítems: 0,75 punts]

c)

[1 punt]

- Pintura de subjecció mural. Pintura mural.
- Naturalisme. Observació de la realitat per a representar-la.
- Predomini de la línia o del dibuix. Linealitat.
- Creació del volum de les figures a través de gradacions tonals en el color.
- Introducció del paisatge (roques, arbres, plantes...).
- Ficció de la profunditat —tridimensionalitat— per mitjà d'arquitectures i roques.
- Voluntat comunicativa de les figures a partir de les mirades i els gestos: la retòrica del gest.
- Abandonament de les receptes abstractes del bizantinisme.
- Eliminació dels fons daurats (el pa d'or).
- Humanisme, quotidianitat en el tractament de les escenes religioses.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt]

Funció:

- Espai religiós. Pregària i litúrgia.

[0,50 punts]

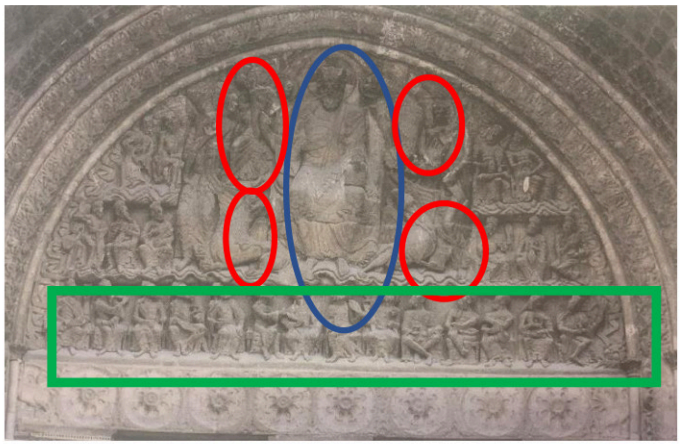
Intencionalitat:

- El comitent és Enrico Scrovegni, que es representa agenollat i pregant, tipologia de donat, a la capçalera.
- Expirar el possible pecat d'usura del seu pare.

[0,50 punts]

e)

[1 punt]

[0,33 x 3 punts]

- Blau: Maiestas Domini
- Vermell: Tetramorf
- Verd: ancians de l'Apocalipsi

EXERCICI 4

EL POU DE MOISÈS, DE CLAUS SLUTER [5 punts].

a) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent [1 punt].

Datació:

- 1396-1405. Finals del segle XIV i inicis del segle XV.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- La Guerra dels Cent Anys (1337-1457). Època de fortes epidèmies de pesta. Progressiva recuperació de les ciutats gràcies al comerç. Època daurada del ducat de Borgonya entre les rutes comercials de Flandes i el nord d'Itàlia. Desenvolupament de la producció tèxtil i dels intercanvis comercials.
- Creació i desenvolupament de les universitats.
- Claus Sluter, d'origen i formació holandesa, és l'escultor de cort del ducat de Borgonya.

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu tres característiques formals de la pintura romànica [1 punt].

Estil: Gòtic. Gòtic internacional. Gòtic borgonyó...

[0,25 punts]

Característiques pintura romànica:

- Hieratisme, esquematisme, frontalitat...
- Predomini de la línia sobre el color.
- Aplicació dels colors de manera plana.
- Ús de la perspectiva jeràrquica.
- Pintura al fresc i pintura al tremp sobre fusta.
- Predomini dels temes cristians.

[3 ítems: 0,75 punts]

c) Expliqueu cinc característiques materials, estructurals o formals del Pou de Moisès [1 punt].

- Tècnica de la talla en pedra. Policromia (d'un altre autor).
- Originàriament era la peanya per a un grup escultòric del Calvari amb Crist a la Creu situat en un pou al bell mig de la cartoixa de Champmol (Dijon). La resta de vestigis es conserven al Museu Arqueològic.
- La penya és un prisma hexagonal articulat per columnes.
- Representació d'una figura dempeus en cadascuna de les cares del polígon.
- Les figures no estan supeditades a la configuració arquitectònica.
- Realisme en els rostres, indumentàries...
- Treball individual de cadascuna de les figures amb rostres de gran expressivitat i gesticulació manifesta.
- Detallisme en el treball dels cabells, indumentària...
- Sota la cornisa, en el fris de l'entaulament, col·locació de figures alades amb el cos coincidint amb el vèrtex.

[0,20 punts x 5]

d) Identifiqueu el tema, el significat i la funció de l'obra [1 punt].

- Temàtica religiosa.
- Les sis figures de cos sencer representen profetes, personatges de l'Antic Testament que preconitzaren la vinguda de Crist. Els seus atributs solen ser el filacteri, el llibre... en relació amb les paraules que pronunciaren.
- Es representa a David, Isaïes, Jeremies, Zacaries, Daniel i Moisès.
- La figura de Moisès dona nom a l'obra.
- En el conjunt del pou s'establia una vinculació entre l'Antic i el Nou Testament, ja que la Passió de Crist havia estat profetitzada pels profetes i patriarques de l'Antiga Llei, representats a la base.
- Comanda del duc de Borgonya, Felip II.
- Propaganda del ducat de Borgonya, ja que la cartoixa de Champmol era el panteó ducal.

[0,25 x 4]

e) Compareu aquests dos conjunts artístics del romànic i esmenteu dues similituds i dues diferències entre ells [1 punt].

Similituds:

- Decoració d'un absis, capella major...
- Organització de les pintures en registres horitzontals superposats.
- Protagonisme de la *Maiestas Domini*.
- Temàtica religiosa.
- Ordenació jeràrquica.

[0,25 x 2 punts]

Diferències:

- Mosaic (Monreale) versus pintures murals (Taüll).
- Major protagonisme de la Mare de Déu a Monreale.
- Absència del Tetramorf a Monreale.
- Pèrdua de classicisme/antiguitat a Taüll.

[0,25 x 2 punts]

EXERCICI 4

Santa Maria del Mar [5 punts].

d) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent [1 punt].

Datació:

- 1329-1383 [S'admet: mitjans segle XIV, segon terç del segle XIV, segon i tercer quart del segle XIV...]

[0.20 punts]

Context històric i cultural:

- Època d'expansió econòmica i demogràfica a l'Europa occidental.
- Expansió de la cultura urbana a Europa.
- Fundació dels ordres mendicants: dominicans i franciscans.
- Desenvolupament de noves tipologies arquitectòniques: palaus del comú, hospitals..
- Crisi de 1348: Pesta negra, i d'altres.
- Principals centres artístics a França (també a Itàlia i Espanya).
- Inici d'aquesta obra en època d'expansió de la Corona d'Aragó per la Mediterrània.
- Gran desenvolupament i renovació edilícia i urbanística a Barcelona

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0.80 punts]

e) Digueu a quin estil pertany l'edifici i esmenteu una altra obra arquitectònica, escultòrica o pictòrica del mateix període

- Estil: Romànic.

[0.25 punts]

- Obres del gòtic:
    - Qualsevol obra que citin gòtica serà correcta, la llista és infinita (com a mínim contemplar les de la llista)

[3 ítems: 0.75 punts]

f) Quin tipus de volta era habitual per cobrir els gran edificis eclesiàstics en l'època de construcció de Santa Maria del Mar? I en l'època tot just anterior? [1 punt].

- Voltes de creueria.

[0.50 punts]

- Voltes de canó.

[0.50 punts]

d) Amb quins objectius (funcions) es construí Santa Maria del Mar i què simbolitzava? [1 punt].

Objectius (funcions):

- L'objectiu prioritari és el desenvolupament de la litúrgia (dir missa).
- També la pregària. L'oració col·lectiva i individual.
- Enterrament. Vas funerari de religiosos, confrares...
- Tema de pertinença i participació de grup.

[0.75 punts]

Simbolisme, significació:

- Barri mariner de la ciutat de Barcelona.
- Expansió de la Corona d'Aragó.
- Intervenció en la seva construcció dels sectors socials mercantil i artesanal del barri,

[0.25 punt]

e) Compareu aquestes dues obres medieval, quant als elements de planta, coberta i alçats [1 punt].

Cal que expliquin que una obra és romànica i l'altra gòtica i identificar-les.

- La romànica es cobreix amb voltes de canó (i aresta a les naus laterals), mentre que la gòtica es cobreix amb voltes de creueria.

[0,50 punts]

- L'alçat de la romànica està format per un nivell d'arc formers i una tribuna, mentre que la gòtica té nivell de formers, trifori i claristori, que il·lumina directament la nau central

[0,50 punts]

11. PAU 2021 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 4

EXERCICI 4

[5 punts]

TAPÍS O BRODAT DE LA CREACIÓ.

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent

[1 punt]

Datació:

- Segona meitat del segle XI [s'admet segle XI].
- 1097? Data de la celebració d'un concili a la catedral de Girona.

[0.20 punts]

Context històric i cultural:

- Sistema econòmic del feudalisme.
- Estructuració social a través de relacions de vassallatge.
- Període dels comtats catalans.
- Gran expansió dels ordes monàstics, com els benedictins.
- Desenvolupament de la cultura a l'interior dels cenobis, els scriptoria monàstics.

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0.80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany aquest tapís i esmenteu tres característiques de l'escultura del mateix estil.

[1 punt]

Estil romànic.

[0.25 punts]

Característiques:

- Subjecció a l'arquitectura: capitells, portalades, púlpits...
- Hieratisme, esquematisme...
- Tipologies exemptes: els frontals, els grups dels davallament, les majestats i les sedes sapientiae.
- Els materials més emprats la pedra i la fusta policromada.

[3 ítems: 0.75 punts]

c) Expliqueu cinc característiques tècniques, formals o compositives del *Tapís de la creació*

[1 punt]

- La tècnica és la del brodat, no la del tapís.
- Els materials emprats són fils de llana tintats sobre una base o sarja de lli.
- Els colors que hi predominen són el vermell, el verd, el blau cel, el blau marí, el blanc, el groc.
- Com en la pintura mural de l'època romànica, les figures tenen un contorn en color negre.
- La compartimentació és un cercle central –com una roda amb radis o un iris– en mig d'un rectangle dividit en petites escenes que l'emmarquen, també quadrades.
- El marge inferior i el lateral dret assenyalen que està esquinçat, no es conserva sencer. En mancaria ben bé un terç.
- Hi ha una pervivència de la iconografia carolíngia en determinades imatges...

[0.20punts x 5]

d) Enumereu les sèries temàtiques que s'hi representen i exposeu una hipòtesi sobre el seu ús en origen.

[1 punt]

Iconografia de gran originalitat per combinar la temàtica bíblica, històrica i cosmogònica.

Roda:

- Diàmetre: Déu cosmocràtor (jove, cabells llargs i imberbe). Beneeix i amb el llibre de l'Apocalipsi.
- Una inscripció anular assenyala la temàtica del gènesi.
- Escenes del gènesi: creació del firmament, creació del sol i la lluna, la creació dels peixos i els ocells, la creació de la terra, l'home i els animals, la creació de la dona.
- Àngels...

Angles fora de la roda:

- Els quatre vents (influència clàssica).

Escenes del marc rectangular:

- Annus – Any – influència romana.
- 4 estacions.
- 12 mesos (menologi). A partir de les feines del camp.
- Els dies de la setmana.

Banda inferior:

- La llegenda de la Vera Creu, quan l'emperadriu Helena, mare de Constantí, va localitzar a Jerusalem la creu de la Passió.
- Possibilitat que hi hagués una imatge de Constantí, fet que desplaçaria el protagonisme.

[0.75 punts]

No hi ha consens entre la crítica en relació amb el lloc de confecció i la seva funció:

- Monestir femení de Sant Daniel?
- Paviment o un dosser sobre el baldaquí.

[0.25 punts]

e) Relacioneu, mitjançant fletxes o números, quatre termes de la llista següent amb els elements arquitectòniques que identifiqueu en la fotografia. Hi ha dos elements de la llista que heu de descartar.

[1 punt]

Els termes incorrectes són volta de canó i cúpula.

[0.25 punts x 4]

12. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 4

EXERCICI 4: *EL MATRIMONI ARNOLFINI*, de Jan Van Eyck

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

Datació:

- 1434 [s'admet 1a meitat segle XV, primer terç s. XV].

[0,20 punts]

Context històric i cultural [4 ítems correctes màxima puntuació]:

- Desenvolupament de la cultura urbana a Europa.
- Incipient humanisme i Renaixement a les zones d'Itàlia.
- Prolífic comerç als Països Baixos amb la Lliga Hanseàtica.
- Ducat de Borgonya i període de Felip III, el Bo.
- Bruges, ciutat portuària, esdevé un important enclavament comercial.
- Important producció de teixits de llana i exportacions arreu de l'Europa mediterrània.
- *L'Ars nova* flamenca: renovació de les arts.

[4 ítems 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany la pintura i esmenteu tres característiques tècniques o estilístiques de l'escultura del romànic.

[1 punt]

Estil:

- Gòtic / Gòtic dels Països Baixos / Gòtic flamenc / *Ars nova* flamenca

[0,25 punts]

Característiques:

- Hieratisme.
- Esquematisme.

- Subjecció de l'escultura a l'arquitectura: capitells, portalades
- Tipologies exemptes: majestats, *sedes sapientiae*.
- Ús de la fusta i la pedra.
- Antinaturalisme i simbolisme

[3 ítems 0,75 punts]

c) Expliqueu cinc característiques tècniques, formals o estilístiques d'aquesta obra.

[1 punt]

- Pintura a l'oli sobre fusta de roure. Novetat per a l'època: l'ús de l'oli.
- Predomini del dibuix i detallisme mercès a la utilització de pinzells prims.
- Ús de colors foscos, hi abunden: verd, marró i vermell.
- Composició simètrica amb els dos protagonistes al centre.
- Gran atenció a les mans dels dos personatges.
- Profunditat a través de la construcció de la cambra. Ús d'una perspectiva empírica –diferent a la geomètrica italiana amb el punt de fuga abstracte–.
- Obertura del pla pictòric cap a l'espectador per mitjà del mirall del fons.
- Representació realista de la llum filtrada a través de la finestra.
- Retrat de la riquesa dels protagonistes: robes, mobiliari, estança, textures
- ...

[5 ítems 1 punt]

d) Analitzeu la iconografia d'aquesta pintura i expliqueu-ne la funció i els significats

Es tracta d'una obra naturalista, però farcida de simbologia:

- L'home agafa la mà dreta de la dona i amb l'altra beneeix. Gesticulació pròpia dels desposoris abans de Trento.
- Signatura del pintor entre la làmpada i el mirall. Testimoniatge del casament a través de la signatura i del reflex del mirall (home de blau).

- La santa Margarida: patrona dels naixements.
- Llit: continuïtat del llinatge (és on es neix i on es mor).
- Vestit verd: símbol de fertilitat. Discussió historiogràfica sobre el seu embaràs o no.
- Gos: fidelitat.
- Descalços: aixafar el terra igual que Moisès al Sinaí, que es descalçà per tocar la terra sagrada.
- Rosari de vidre: regal del nuvi a la núvia: símbol de virtut.
- Les fruites sota la finestra representen les de l'arbre del bé i del mal: l'arbre prohibit, símbol del pecat original.

[5 ítem 0,50 punts]

Possiblement cerimònia matrimonial entre G. Arnolfini, comerciant italià de Luca que vivia a Bruges, i G. Cennani filla d'un mercader italià de la mateixa ciutat. La identitat dels protagonistes és controvertida. No es coneix el contracte de l'obra.

Testificar un contracte matrimonial (interpretació tradicional a partir dels estudis d'Erwin Panofsky, anys 30 i 50).

Commemorar el matrimoni a causa de la defunció de la dama en el part; d'aquí, la caracterització trista de l'espòs i el color negre de la indumentària (Koster, 2003).

[2 ítems 0,50 punts]

e) Enumereu quatre diferències o semblances entre les dues escultures següents, representatives del romànic i del gòtic, respectivament.

- Maredeu entronitzada / Maredeu dempeus.
- Abstracció / naturalisme.
- Fusta policromada / alabastre pintat.
- Incomunicació / comunicació entre les dues figures.
- Estàtica / moviment incipient
- Simetria / asimetria.

[4 ítems 1 punt]

13. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 4

EXERCICI 4: Mare de Déu dels Consellers, de Lluís Dalmau.

[5 punts]

a) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent.

Datació:

- 1443-1445 (mitjans segle XV / segon terç del segle XV).

[0,25 punts]

Context històric i cultural [5 ítems correctes màxima puntuació]:

- Un auge de la cultura urbana a Europa.
- Poder de la burgesia i dels estaments ciutadans.
- La crisi de mitjan segle XIV (pesta negra)
- Inici d'un nou corrent de pensament: l'humanisme.
- Fundació dels ordes mendicants: franciscans i dominicans.
- Refinament cortesà.

[0,75 punts]

b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu tres obres escultòriques del romànic.

Estil:

- gòtic flamenc, gòtic dels Països Baixos, *Ars nuova*.

[0,25 punts]

És correcte qualsevol escultura del període romànic, però anotem les tres que figuren a la llista actual:

- Portalada de Sant Pere de Moissac.
- Portalada del Monestir de Santa Maria de Ripoll.
- Majestat Batlló.

[5 ítems correctes 1 punt]

c) Detalleu quatre característiques formals que identifiquin l'estil de l'obra.

Conceptes per a la descripció:

- Oli i tremp sobre fusta.
- Predomini del color (sensualitat cromàtica).
- Composició centralitzada.
- Distribució simètrica dels grups.
- Construcció de la profunditat per mitjà de sistemes geomètrics.
- Obertura en profunditat del pla pictòric per mitjà del paisatge.
- Realisme.
- Detallisme i minuciositat de la còpia de la realitat.
- Introducció de retrats.

[4 ítems correctes 1 punt]

d) Feu un lectura iconogràfica de la pintura i expliqueu la seva funció i simbolisme.

Tema i iconografia:

- Religiós.
- Mare de Déu venerada per sants, homes...
- Representació de dos sants relacionats amb la ciutat de Barcelona: santa Eulàlia (copatrona) i sant Andreu (quan eren escollits els consellers).
- Retrat de cinc consellers de la ciutat de Barcelona. No es obligatori identificar-los (Joan Llull, Francesc Llobet, Joan Junyent i Ramon Savall i Antoni Vilatorta).
- Situació de l'escena a l'interior d'una arquitectura gòtica.

[0,50 punts]

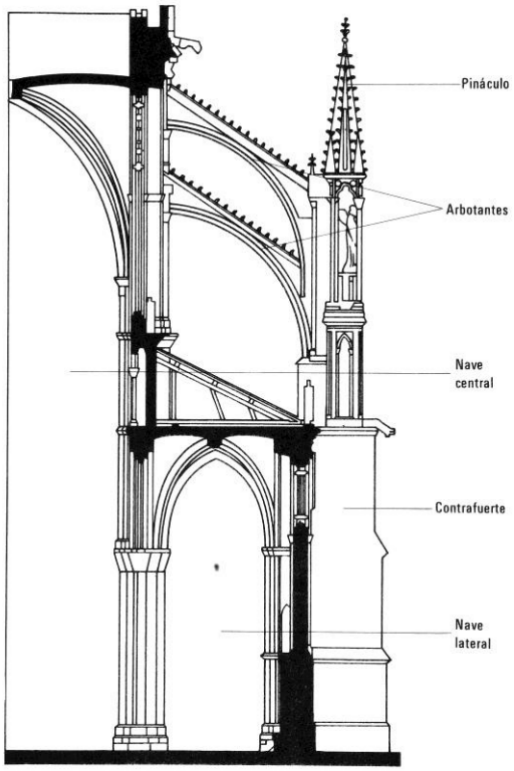
Funció i simbolisme:

- Anava destinada a la capella de la Casa de la ciutat.
- Devoció cívica de la ciutat.

- Commemorativa de la ciutat, del seu sistema de govern i dels seus consellers.

[0,50 punts]

e) Identifiqueu els elements constructius de la secció transversal d'una catedral gòtica. Escriviu els termes a l'extrem de les línies

[5 ítems correctes 1 punt]

14. PAU 2020 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 4

5 punts	EXERCICI 4	
	Pintures de l'absis de Sant Climent de Taüll (MNAC)	
a)	Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent.	
1 punt	0,25 0,75	Datació: 1123 (consagració de l'església). - S'admet: 1/2 s. XII, 1/3 del segle XII, 1/4 s. XII. Context històric i cultural [5 ítems correctes màxima puntuació]: - Societat estamental dividida entre privilegiats i no privilegiats. Relacions socials basades en el vassallatge i la servitud. - Sistema econòmic del feudalisme. - Millora agrícola, creixement demogràfic, reactivació d'intercanvis comercials i inicis del floriment de l'artesanat, l'organització gremial i el comerç a les ciutats. - Període dels comtats catalans estructurats entorn del casal de Barcelona. - Fundació i expansió de l'orde del Císter. - Dels closos escriptoris monàstics al creixement de les escoles episcopals urbanes. - Escriptura en llatí, tot i que comencen a aparèixer els primers documents literaris en llengües romàniques, com el català, el castellà, el francès. - Forta influència de l'Església i de les rutes de peregrinació en la transmissió cultural.
b)	**Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu tres característiques formals de l'escultura de la mateixa època.**	
1 punt	0,25 0,25 x 3	Estil romànic. Principals materials: pedra i fusta. Vinculada o adaptada al marc arquitectònic. Fusta policromada: talles, frontals... Frontalitat i unifacialitat. Hieratisme. Esquematisme. Antinaturalisme.

c)	**Feu una anàlisi formal de les pintures (color, línia, composició, moviment...) que us permeti explicar el seu estil.**	
1 punt		Anàlisi formal [5 ítems]: - Fresc sec. - Predomini del dibuix sobre el color. - Contorns resseguits. - Utilització de colors vius. - Fons monocrom. - Simetria en la distribució de les figures. - Tractament de les figures de manera estereotipada: linealitat dels plecs, esquematisme... - Predomini del hieratisme, la frontalitat, l'antinaturalisme. - Ús d'una perspectiva jeràrquica.
d)	**Identifiqueu els temes representats.**	
1 punt	0,25 0,75	Teofania a partir del text de l'Apocalipsi de sant Joan (parusia o Segona vinguda de Crist al món). Composició del pantocràtor (volta): - *Dextera Domini*: la mà dreta Déu que beneeix i l'*Agnus Dei*: símbol de Crist mort i ressuscitat. - *Maiestas Domini*: Crist jutge a l'interior de la màndorla (cel i terra), beneint amb la dreta i amb l'esquerra sosté el llibre amb la frase: "*Ego lux mundi*" (jo sóc la llum del món), provinent de l'Evangeli de Sant Joan. A dreta i esquerra, les lletres de l'alfabet grec alfa i omega (inici i fi). - *Tetramorf:* representació dels quatre evangelistes amb els seus símbols. - Més dos serafins a banda i banda de la figura de Crist. Banda inferior: - Mare de déu amb el sant greal. - Els sants apòstols: Bartomeu, Tomàs, Jaume, Felip i Joan (diferenciat dins el conjunt. Més gran).
e)	***Enumereu quatre obres representatives de l'arquitectura gòtica.***	
1 punt	0,25 x 4	Poden esmentar les quatre que hi ha a la llista de les PAU o qualsevol altra, mentre sigui correcta: Catedral de Notre-Dame de Chartres, Monestir de Santa Maria de Poblet, Església de Santa Maria del Mar, Llotja de la Seda (o Mercaders), etc.

15. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

16. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 4

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.